

Małgorzata Kwaśniewska

"Czytamy sy-la-ba-mi", Wiesława Żaba-Żabińska, Kielce 2008 : [recenzja]

Studia Pedagogiczne. Problemy Społeczne, Edukacyjne i Artystyczne 18,
305-308

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Małgorzata Kwaśniewska

**WIESŁAWA ŻABA-ŻABIŃSKA, CZYTAMY SY-LA-BA-MI,
MAC EDUKACJA, KIELCE 2008, S. 64**

Znaczenie posiadania umiejętności czytania jest współcześnie tak oczywiste, że naukę w tym zakresie rozpoczyna się w coraz młodszym wieku, jednocześnie stale poszukując jak najlepszych rozwiązań metodycznych, pozwalających na możliwie szybkie jej opanowanie. Z młodszego wieku szkolnego cały ciężar początkowej nauki czytania przeniósł się już w latach 70. XX stulecia na wiek przedszkolny, a aktualne programy wychowania przedszkolnego dobrowolnie (choć zgodnie z *Podstawą programową MEN*) rozszerzają zakres przygotowania dzieci do nauki czytania oraz zasięg opanowania tej umiejętności w coraz to nowych aspektach – od technicznego, poprzez semantyczny, aż do krytyczno-twórczego¹). W związku z korzystnymi zmianami, jakie wynikają z akceleracji rozwoju dzieci, intensyfikacja procesu nabywania kompetencji czytelniczych jest w pełni uzasadniona, jednak z uwagi na niezmiennie prawidłowości rozwojowe wieku przedszkolnego, między innymi zabawowy charakter dziecięcej aktywności², nauka czytania w instytucjonalnych warunkach przedszkolnych musi pozostawać stale maksymalnie atrakcyjna, połączona z bodźcami wizualnymi, wyzwalająca radość z nabywania nowych doświadczeń.

W takie rozumienie procesu przedszkolnej nauki czytania wpisuje się nowa publikacja o charakterze podręcznikowym opracowana przez autorkę licznych pozycji metodycznych (m.in. programu wychowania w przedszkolu, podręczników dla dzieci), doświadczoną nauczycielkę z wieloletnim stażem – Wiesławę Żabę-Żabińską. Sam tytuł publikacji wydanej nakładem wydawnictwa MAC – *Czytamy sy-la-ba-mi*

¹ K. Kamińska, *Nauka czytania dzieci w wieku przedszkolnym*, Warszawa 1999, s. 14.

² C. Lee, *Wzrastanie i rozwój dziecka*, Warszawa 1997, s. 62-120.

– sugeruje odpowiedź na zapotrzebowanie nowatorskich rozwiązań koncepcyjnych procesu czytania w przedszkolu.

W historii stosowanych w nauce czytania metod, w grupie metod syntetycznych, była już taka, która opierała swoje założenia na sylabie (zgłosce) jako podstawie do nabycia umiejętności odczytywania wyrazów. Metoda sylabowa została skrytykowana za to, że „przedłuża okres mechanicznego składania wyrazów bez zrozumienia ich sensu, a w przypadku skomplikowanej budowy zgłoskowej wyrazów niektórych języków nie nadaje się do ilustracji krótkich wyrazów jednosylabowych lub dwusylabowych”³. Współcześnie w dobie intensywnych poszukiwań nowoczesnych koncepcji metodycznych początkowej nauki czytania, wśród coraz powszechniej stosowanych w polskich przedszkolach metod takich, jak Bronisława Ročławskiego, Ireny Majchrzak, Glena Domana, Metody Dobrego Startu, naturalnej nauki języka itd. znalazła na nowo swoje miejsce udoskonalona, poprzez wzbogacenie jej nowymi elementami, metoda czytania sylabami. Zdaniem I. Dudzińskiej „Czytanie sylabami, w odróżnieniu od gloskowania, przyspiesza tempo odczytywania wyrazów, a tym samym przyczynia się w znacznym stopniu do opanowania umiejętności czytania płynnego, czytania całych wyrazów, tak bardzo istotnego dla rozumienia czytanego tekstu”⁴.

Autorka recenzowanej książki pomocniczej do nauki czytania (przeznaczonej – jak sama wyjaśnia – „głównie dla dzieci sześciolletnich z objawami dysleksji, choć z powodzeniem może być także wykorzystywana jako materiał wprowadzający, uzupełniający lub utrudniający w pracy z wszystkimi wychowankami zainteresowanymi czytaniem”), rozpoczyna ćwiczenia od nazywania obrazków jednym słowem, np. ule, sowa, waga, żaba, ryba, motyl, po czym te same słowa proponuje dzielić na sylaby. Pomaga temu wizualne podzielenie obrazka na dwie równe części, a pod jego spodem umieszczenie schematu wyrazu podzielonego na sylaby. Zaproponowane ćwiczenia mogą być punktem wyjścia do szerszego potraktowania tego rodzaju zadań stawianych dzieciom, np. poprzez wykorzystywanie innych, trudniejszych słów do podziału, dzielenia słów połączonego z klaskaniem, wytupywaniem itp.

Od strony szóstej książeczki rozpoczyna się systematyczne wprowadzanie kolejnych liter, zgłosek oraz wyrazów. Ćwiczenia rozpoczynają się od poznania zgłosek samogłoskowych (*a, o, e*), poprzez czytanie zgłosek złożonych z dźwięku samogłoskowego i spółgłoskowego (*am, om, em*) oraz odwrotnie – spółgłoskowego i samogłoskowego (*ma, ta*), a także dokładania kolejnych liter i odczytywania krótkich wyrazów (*mama, tata, meta, mata*). Na pasku w górnej części każdej strony umieszczone są wcześniej poznane przez dzieci litery, służące do budowy wyrazów, zdań, krótkich tekstów, z zaznaczeniem (pogrubieniem) tej nowo poznanej (zgodnie z kolejnością zastosowaną w podręczniku „Nasza klasa 0” współautorstwa W. Żaby-Żabińskiej). Jej utrwaleniem w różnych konfiguracjach, w toku zróżnicowanych

³ K. Kamińska, *Nauka czytania dzieci w wieku przedszkolnym*, s. 48.

⁴ I. Dudzińska, *Dziecko sześciolletnie uczy się czytać*, Warszawa 1986, s. 106-107.

ćwiczeń, ale zawsze w układzie sylabowym, zajmuje się nauczycielka bądź rodzic podczas pracy z dzieckiem. Wyrazy i krótkie teksty, w uzasadnionych miejscach, są barwnie ilustrowane przez zespół ilustratorów – Jarosława Talarskiego, Marka Szala, Artura Gulewicza, co przyczynia się do uatrakcyjnienia procesu nauki czytania oraz podniesienia jakości edytorskiej prezentowanej publikacji.

Dodatkowymi walorami zamieszczonych tekstów są:

- spójność z bliskim otoczeniem dziecka (mama, tata, kot, lalka, itd.) oraz stopniowe poszerzanie jego obszaru poznawczego,
- odwoływanie się do dziecięcych zainteresowań (narty, sanki, komputer, farby do malowania, itp.),
- wartość poznawcza (np. wprowadzone są wiadomości o otoczeniu przyrodniczym, społecznym, informacje z zakresu edukacji matematycznej),
- wartość wychowawcza (np. informacja na temat ochrony środowiska),
- czasami humorystyczny charakter,
- odwoływanie się do dziecięcej wyobraźni (np. oglądanie ufoludków),
- uwzględnianie problematyki społecznej (np. pomocy dzieciom, rodzicom, zwierzętom),
- różnorodna stylistyka, np. rytmizowanie słów.

Na podkreślenie zasługuje także fakt przekraczania zasady czystości fonetycznej wyrazów, co przekłada się w praktyce edukacyjnej na możliwość dostosowywania tekstów (zadań) do możliwości percepcyjnych, intelektualnych oraz zakresu doświadczeń dzieci.

Po przeanalizowaniu całości publikacji należy stwierdzić jej istotną przydatność dydaktyczną dzięki atrakcyjności zastosowanej metody oraz różnorodności proponowanych ćwiczeń, których głównym celem jest „doskonalenie percepcji wzrokowej w postrzeganiu materiału literowego oraz rozwijanie analizy i syntezy wzrokowo-słuchowej” (s. 3). Dodać należy, również jako atut, staranność formy edytorskiej – optymalny format, ciekawy projekt graficzny okładki (autorstwa Magdaleny Pilch), bogactwo kolorystyki, wysoką jakość papieru, itd. To wszystko składa się na niekwestionowaną wartość tej publikacji do pracy z dziećmi rozpoczynającymi naukę czytania, co czyni ją godną polecenia nauczycielom i rodzicom uczestniczącym w procesie edukacyjnym swoich podopiecznych.

Bibliografia

- I. Dudzińska, *Dziecko sześćioletnie uczy się czytać*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1986
- C. Lee, *Wzrastanie i rozwój dziecka*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1999
- K. Kamińska, *Nauka czytania dzieci w wieku przedszkolnym*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1999

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego dla przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, w: Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. i Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2007 r., załącznik nr 1